

Adrian Papahagi

**TRADITIO: CONTINUĂRI ȘI NOI ÎNCEPUTURI
ÎNTRE ANTICHITATEA TÂRZIE ȘI MODERNITATEA TIMPURIE**

Rezumatul tezei de abilitare

Cercetarea și predarea au fost principalele mele preocupări în ultimii douăzeci și unu de ani. În 1999 mi-am început doctoratul în domeniul studiilor medievale și, totodată, am predat primele cursuri la Sorbona. Cercetarea mi-am desfășurat-o la Paris, ca doctorand și asistent universitar, la Oxford cu o bursă doctorală, apoi la Warburg Institute (Londra) și la New Europe College (București) ca bursier postdoctoral. Am câștigat premii și burse naționale și internaționale, am condus trei granturi naționale, iar actualmente sunt membru într-un grant național și într-unul elvețian.

Carierea mea didactică are de asemenea o dimensiune internațională. Am predat istoria limbii engleze la Sorbona, fonetică și gramatică engleză la Institut Catholique de Paris, la Universitatea Paris VII și la Institut national supérieur du professorat et de l'éducation de l'Académie de Versailles. De treisprezece ani predau la Cluj istoria literaturii engleze de la *Caedmon's Hymn* la Shakespeare, cursuri speciale despre Shakespeare, codicologie și paleografie latină. Din 2016, sunt titularul cursului de codicologie din cadrul Diplôme Européen d'Études Médiévales (DEEM) – Roma, organizat de Fédération Internationale des Instituts d'Études Médiévales (FIDEM). Am susținut conferințe, prelegeri și cursuri invitate în domeniul studiilor medievale la universitățile din Oxford, Londra, Paris, München, Bratislava, Cluj și Timișoara, la Institutul de Studii Medievale (IMaFo) al Academiei Austriece și la Institut de France (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres).

Rezultatele cercetărilor mele au fost publicate în unele dintre cele mai importante reviste de studii medievale, indexate în Web of Science: *Aevum* (Milano), *Catholic Historical Review* (Washington), *Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres* (Paris), *The Library* (Oxford), *Library & Information History* (Londra), *Medium Aevum* (Oxford), *Neuphilologische Mitteilungen* (Helsinki), *Notes & Queries* (Oxford), *Scriptorium* (Paris). Am contribuit cu articole în volume prestigioase publicate la Brepols (Turnhout), Palgrave

Macmillan (New York), Presses de l'Université de Paris-Sorbonne (Paris), L'Harmattan (Paris), Verlag für Geschichte und Kultur (Trier).

Activitatea mea de cercetare și predare vizează mileniul care se întinde între Boethius (+ 524) și Shakespeare (+ 1616), așadar între sfârșitul antichității și zorii epocii moderne. Cercetarea mea e congruentă cu domeniile de predare. Am intenția să-mi continuu cariera academică și să coordonez cercetări doctorale în aceleași domenii, urmând trei linii directoare:

a. literatura engleză veche, studiile anglo-latine și cultura Evului Mediu timpuriu. Am publicat singura monografie din cultura română dedicată în întregime poeziei engleze vechi și predau cel mai complet program de licență din întreaga țară despre literatura engleză veche. Studiile mele despre versiunea engleză veche a *Consolării Filosofiei* de Boethius și despre tradiția medievală a acestui text sunt recunoscute pe plan internațional și citate adeseori în literatura de specialitate;

b. paleografia latină și studiul manuscriselor, cu accent pe colecțiile locale, domeniu în care am efectuat o muncă de pionierat. Am fondat la Universitatea „Babeș-Bolyai” primul centru de cercetare din țară dedicat exclusiv studiului manuscriselor medievale și am coordonat lucrări de referință – adaptarea în limba română a *Vocabularului codicologic* internațional și primul catalog al manuscriselor medievale occidentale din România. În ultimul an am inițiat primul program de studiere a fragmentelor de codici din țara noastră și l-am consacrat internațional prin includerea fragmentelor din colecțiile clujene în baza de date *Fragmentarium* (Elveția). Cercetările mele despre manuscrisele și incunabulele transilvane sunt publicate și apreciate în străinătate, astfel încât primesc adesea invitații la conferințe internaționale;

c. Shakespeare și literatura engleză a Renașterii. Cele două volume de critică publicate în acest an la editura Polirom inaugurează o serie ce își propune să studieze integrala pieselor și poemelor lui Shakespeare, o premieră în cultura română. Predau la nivel de licență și masterat cursuri apreciate de studenți, încercând să arăt că Shakespeare, „contemporanul nostru” este totodată puternic înrădăcinat în Evul Mediu și inspirat de Petrarca, Boccaccio, Chaucer sau Gower.

Dacă ar trebui să-mi descriu metoda critică, aş asemăna-o cu arheologia: fac săpături, explorez vechile texte și înțelesurile lor, reconstruiesc istoria ideilor și circulația lor de la finele antichității până la începutul epocii moderne. Descopăr uneori pe acest șantier obiecte reale, necunoscute sau de mult uitate, precum fragmentele de manuscris, și atunci cercetarea mea devine cu adevărat arheologică. Nu degeaba un important codicolog italian, Marilena Maniaci, numește codicologia „arheologia cărții manuscrise”¹.

De aici provine preocuparea mea pentru materialitatea și textualitatea cărților medievale și moderne, fie ele manuscrise carolingiene, anglo-saxone sau transilvane, sau ediții *in quarto* sau *in folio* ale pieselor lui Shakespeare. Descopăr și editez modeste glose și distihuri medievale, dar studiez deopotrivă capodoperele literaturii engleze, de la poemul anglo-saxon *The Wanderer* la *Furtuna* lui Shakespeare.

Consider că filologia include istoria textelor și a cărții, și că e inseparabilă de istoria ideilor și a credințelor, de istoria artei, sau de istorie *tout court*. Acest continuu este însăși civilizația europeană. Studiez deopotrivă cu mândrie și smerenie continuările și începuturile² civilizației noastre, de la sfârșitul secolului al V-lea până în zorii secolului al XVII-lea.

¹ Marilena Maniaci, *Archeologia del manoscritto. Metodi, problemi, bibliografia recente*, Roma: Viella, 2002.

² Formula trimite la un important volum colectiv, *Continuations and Beginnings: Studies in Old English literature*, ed. Eric Gerald Stanley, Londra: Nelson, 1966.